

TUINVOGELONDERZOEK

1992

Subgroep Avifauna

Dick A. Jonkers

c Copyright 1993- Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum
De productie van deze uitgave kwam tot stand onder auspiciën van het Biogeografisch Informatiecentrum (BIC), onderdeel van het Informatie- en Kenniscentrum (IKC) van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Overname van gegevens is slechts toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken . (93.020)

Onderzoekmedewerkers(sters):

De volgende personen namen aan het onderzoek deel:

I. van den Akker, R. van den Akker, H. Bal-Kok, W. Bindt-Bonnes, Y. Bosman, W. van der Brink, L. Buwalda-Terlet, A.C. Driessen, W. Duurland, G. de Graauw, J. Gruber, W.J.A. Hoeffnagel, D.A. Jonkers, A.C.L. van Klaveren- van Oord, W. van de Kamp, H. Koopman, M. Kraal- Bijkerk, G. Marmelsteyn-Drialiner, Joh. A. Matthaei, A. M. van der Poel, P. van der Poel, C. Rotermundt, P. Schut, J. Taapken, A. Vermeule, J. Terlouw, M. Weitjens.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	blz
		1
1.	Inleiding	2
2.	Werkwijze	2
3.	Resultaten	3
3.1	Aantal deelnemers en regio	3
3.2	Inzendingen per seizoen	3
3.3	Gegevens over de tuinen	3
3.4	Voedselsituatie	4
3.5	Waargenomen soorten per seizoen	6
4.	Conclusie	21
5.	Bijlage	23

Samenvatting

In januari 1992 werd in het onderzoekgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken begonnen met een tuinvogelonderzoek. Voornaamste doel was om vast te stellen welke soorten en aantallen er in een jaar gebruik maken van een tuin.

In totaal werden van 61 verschillende soorten gegevens verzameld. Daarbij kon onderscheid worden gemaakt in soorten die het hele jaar door in tuinen verblijven zoals Merel, Koolmees en Kauw. Ook kon worden nagegaan wanneer overwinteraars als Roodborst en dergelijke arriveren en verdwijnen en welke doortrekkers van tuinen gebruik maken.

De soorten en aantallen worden sterk bepaald door al dan niet voeren en het soort voedsel dat wordt aangeboden. Tuinen waarin veel en voortdurend wordt gevoerd hadden grotere belangstelling van soorten dan tuinen waar dit niet het geval was. Soorten als Spreeuwen en Huismussen reageerden hier sterk op. Een soort als de Kokmeeuw bleek zelfs in het broedseizoen op het voer af te komen. Opvallende soorten die werden gesignaleerd waren Blauwe kiekendief, Houtsnip, Kuifmees, Zwarte mees en Grote barmsijs.

1. Inleiding

In 1992 begon in het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een tuinvogelonderzoek. Het doel van het onderzoek is drieledig:

- het vaststellen van soorten en aantallen van vogels die gedurende een jaar gebruik maken van tuinen in het gebied
- het verlagen van de grens om aan onderzoekjes van de vogelwerkgroep mee te werken en tegelijkertijd hierdoor leden in te schakelen die om een of andere reden tot nu toe nooit aan onderzoek hadden deelgenomen
- enthousiasme te kweken voor andere onderzoeken en werkzaamheden binnen de vogelwerkgroep.

Tuinvogelonderzoek is geen nieuw fenomeen. In Engeland wordt het al sinds 1988 door de British Trust for Ornithology uitgevoerd en er werken daar 6000 personen mee. Ook in Noorwegen is men inmiddels met een tuinvogelonderzoek begonnen. In Europees verband is in de winter en lente van het seizoen 1988/89 onder auspiciën van de BTO in elf landen een onderzoek naar het voorkomen van tuinvogels uitgevoerd. In Nederland is nog geen landelijk onderzoek van de grond gekomen, maar er zijn in het verleden wel enkele lokale initiatieven geweest, die inmiddels niet meer worden voortgezet. Bij onze zustervereniging de Natuur- en Vogelwacht Zuidelijk Flevoland loopt sinds 1991 op beperkte schaal een onderzoek naar tuinvogels.

2. Werkwijze

Analoog aan het engelse onderzoek werd een zogenaamd tuinvogelformulier ontworpen (bijlage 1), waarop per seizoen alle voor het onderzoek noodzakelijke gegevens kunnen worden ingevuld. Van de medewerkers wordt verwacht dat zij elke soort die zij in hun tuin waarnemen noteren en per week opgeven wat het maximum aantal exemplaren is dat zij tegelijkertijd van die soort waarnemen. Het gaat hierbij alleen om soorten die van de tuin gebruik maken, waaronder bijvoorbeeld zwaluwen die in de tuin insecten komen jagen. Soorten die geen binding hebben met de tuin en alleen overvliegen worden buitengesloten.

Om het verschil in landschappelijke eenheden te kunnen onderkennen, is het onderzoekgebied opgesplitst in drie regio's: het Vechtplassengebied (1), het Gooi (2) en Eemland (3). Voor elk seizoen wordt een apart formulier gebruikt, dat kort voor het verstrijken van het vorige wordt toegestuurd, samen met een nieuwsbrief met wetenswaardigheden.

3. Resultaten

3.1 Aantal deelnemers en regio

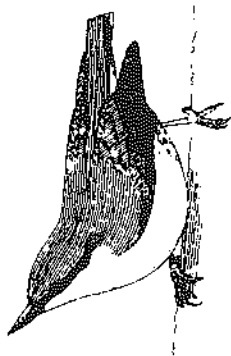
In 1992 gaven 33 personen te kennen, dat zij aan het onderzoek wilden deelnemen, maar enkelen daarvan reageerden al meteen na het eerste seizoen niet meer door het opsturen van hun formulier achterwege te laten. Een oproep om dat alsnog te doen leverde geen resultaat op. Ook was er een klein aantal dat alleen de gegevens van het eerste seizoen opstuurde. De overigen vulden trouw hun formulier in.

De verdeling over de regio blijkt achteraf niet nodig te zijn geweest. De meeste tuinvogelaars wonen in het Gooi, met Hilversum en Huizen als "bolwerken". Laren, Blaricum en Bussum bezitten elk maar een telpunt. In het Vechtplassengebied wordt in Breukelen, Weesp, Muiden, Kortenhoeve en Nederhorst den Berg geteld. Maartensdijk vormt een beetje een buitenbeentje. Dat geldt eigenlijk ook voor Baarn, waar op drie plaatsen wordt geteld en voor Soest, met een tuin waar eveneens wordt gekeken. In het Eempoldergebied ontbreken waarnemers.

Opvallend is, dat een deel van de waarnemers (sters) nog nooit eerder aan een onderzoek van de vogelwerkgroep heeft deelgenomen. Of het nu de lage drempel is die tot deelname heeft geleid of dat het onderzoek vanuit huis verricht kan worden en een geringe mobiliteit vergt en weinig aanslag pleegt op de schaarse vrije tijd doet er in dit geval niet zoveel toe. Een van de doelstellingen is in ieder geval al bereikt.

3.2 Inzendingen per seizoen

De winter is het seizoen waarin het tuinvogelonderzoek is begonnen. Er werden na afloop van dit seizoen 26 formulieren geretourneerd. Doordat een aantal deelnemers afhaakte, liep het aantal terug tot 24 in de lente. Een verrassing was het zomerseizoen, een periode waarin toch door veel mensen met vakantie wordt gegaan. Over deze periode kwamen 20 formulieren binnen. De herfst met 23 formulieren hield daar vrijwel gelijke tred mee.

3.3 Gegevens over de tuinen.

De ligging van de tuin in een gemeente is van invloed op de soorten die men verwachten kan. Het is slechts een van de factoren die invloed heeft. Of men in het centrum woont of in de buitenwijken, in een voor- of na-oorlogse wijk, een nieuwbouwwijk of in een villawijk maakt veel uit. Een tuin die bijvoorbeeld aan de rand van een wijk ligt en aan bossen grenst of aan een agrarisch gebied zal kans hebben op bezoeken van vogels uit die landschappelijke elementen.

De grootte van de tuin speelt eveneens een rol evenals de inrichting ervan en de begroeiingen die er aanwezig zijn. Daarom werden er op het formulier ook vragen over dit soort zaken gesteld.

Slechts één tuin bevindt zich tussen dichte bebouwing, het merendeel (22) ligt in open bebouwing en drie in landelijke bebouwing (villawijk). Laatstgenoemde vallen onder de categorie grote tuinen; middelgrote (12) en kleine tuinen(11) zijn ongeveer gelijk vertegenwoordigd. Tien tuinen grenzen aan agrarisch gebied; het zijn de tuinen van buitenwijken van gemeenten. Zeven tuinen grenzen aan bossen. Op vier na hebben alle zesentwintig tuinen nestkasten hangen. Gazons (18) van belang voor bijvoorbeeld lijsterachtigen en andere vogels die graag op de grond komen en vijvers (10), die het hele jaar door gelegenheid tot baden en drinken bieden, zijn goed vertegenwoordigd.

Begroeiingen in tuinen trekken vogels aan, want zij bieden schuil- en nestgelegenheden en soms ook voedsel. Een van de vragen op het formulier luidde dan ook om aan te geven wat er in hoofdlijnen aan begroeiingen in de tuinen voorkomt. Deze vraag leverde het volgende beeld op:

	aanwezig in	ontbrekend in
loofbomen	21 tuinen	5 tuinen
naaldbomen	13 tuinen	13 tuinen
fruitbomen	5 tuinen	21 tuinen
heggen/struiken	26 tuinen	0 tuinen

3.4 Voedselsituatie

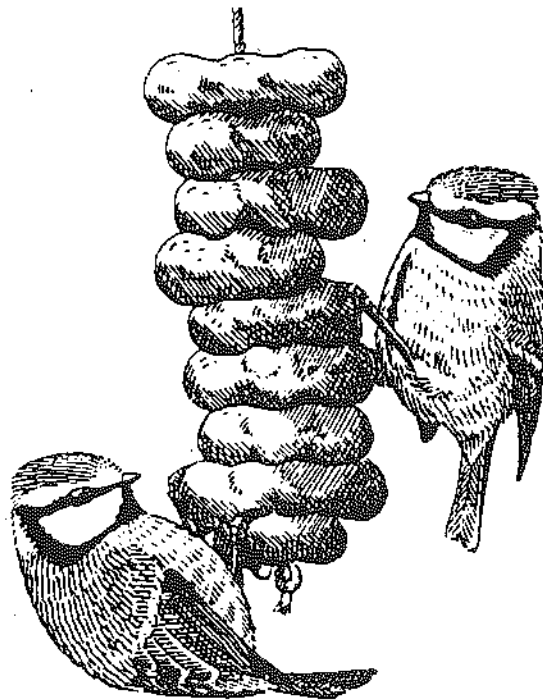
Vogels worden eveneens naar tuinen toegetrokken door de aanwezigheid van voedsel dat wordt verschaft of er al van nature aanwezig is. Soms is het beschikbaar door de aanwezigheid van vrucht- of besdragende struiken of heesters en/of planten die zaden produceren. In twintig tuinen waren bij het begin van het onderzoek bessen e.d. aanwezig en in dertien ook zaden. De combinatie zaden/bessen kwam tien keer voor.

Het maakt heel wat uit of er wel of niet en wat er gevoerd wordt. Tuinen waarin brood of etensresten worden verschaft, oefenen een enorme aantrekkingskracht uit op meeuwen, Kauwen, Spreeuwen en Eksters. Bij iedereen voert, al zit er wel verschil in de frequentie waarmee dit gebeurt. Geregeld voeren kwam in de winter veel voor (16 tuinen), terwijl in acht tuinen soms werd gevoerd. De meesten stopten aan het eind van de winter, maar er werd toch in vier tuinen regelmatig voedsel verstrekt en in zes af en toe. Zelfs in de zomer werd in twee tuinen nog gevoerd en in zes af en toe. Met het inzetten van de herfst namen de voederactiviteiten uiteraard weer toe. Het doet je goed om te zien, dat er dan niet gelijk tot massaal voeren wordt overgegaan, maar langs de weg der geleidelijkheid. In twaalf tuinen begon men met het af en toe voeren en in vijf werd geregeld voedsel aangeboden.

Het overgrote deel van het voedsel werd gevormd door het hangende voer; de bekende netjes en korfjes met pinda's. Voerplanken waren een goede tweede en werden op iets minder plaatsen gebruikt. Combinaties van voerplanken en hangend voedsel waren regel. Op de grond voeren is duidelijk minder populair, want dit gebeurde in maar zeven tuinen. Bij deze wijze van voeren kan vervuiling en

verspreiding van voer in de tuin optreden; ratten en muizen worden ertoe aangetrokken en predatoren als katten kunnen de vogels belagen.

Als aparte vraag werd ook nog opgevoerd of er water werd verstrekt. De bedoeling was om na te gaan of er los van het feit of er een vijver was in de winter mogelijkheden waren voor vogels om te baden en te drinken. Het is bekend dat Sijzen graag in tuinen komen, waar de mogelijkheden daarvoor aanwezig zijn.

3.5 Waargenomen soorten per seizoen

In onderstaand overzicht zijn alle vogelsoorten opgenomen, die in de tuinen werden waargenomen. Per blokje wordt een seizoen behandeld en deze zijn als volgt aangegeven: winter=A, lente=B, zomer=C en herfst=D.

Blauwe reiger

B Een tuin in de Horstermeer kreeg regelmatig bezoek; in het Gooi was er een tuin die in april een keer werd bezocht.

D Er waren drie incidentele meldingen uit tuinen in Muiden, Nederhorst den Berg (Horstermeer) en Blaricum.

Wilde eend

B Dezelfde tuin als hierboven (Horstermeer) was voortdurend in trek bij twee tot drie exemplaren van deze soort.

D Eenmaal hield zich een exemplaar in bovenstaande tuin op.

Sperwer

A Het waarnemen van een Sperwer in de tuin is een toevalstreffer, want hij moet maar net op het moment dat je kijkt een vogel uit je tuin proberen weg te grissen. Van de zes tuinen, waaruit Sperwers werden gemeld, waren er dan ook maar twee, waarin de soort vrij regelmatig tot regelmatig werd gezien. Van vrijwel alle waarnemingsplaatsen is bekend dat zij in een omgeving liggen, waarin Sperwers broeden. Dit wijst erop, dat deze exemplaren in de buurt van hun broedplaats overwinteren.

B Begin april werd in Hilversum-noord nog een Sperwer gesignaleerd. In de omgeving bevond zich een nest.

C Er was een melding begin juni uit een tuin aan de westrand van het Vechtplassengebied. Vermoedelijk was hier ook een broedgeval in de buurt.

Blauwe kiekendief

C Een bijzondere melding kwam uit Muiden. Daar jaagde een ♀ mussen tot in een conifeer na en ging op het dak van de garage zitten wachten tot deze er weer uitkwamen. Het gebeurt hoogst zelden, dat Blauwe kiekendieven binnen de bebouwde kom jagen. Alleen in zeer strenge winters, zoals die van 1978/79, wil dit nog wel eens gebeuren, maar dan betreft het altijd de veel slankere en wendbaardere ♂♂.

Boomvalk

B Begin mei werd er een exemplaar in Breukelen gesignaleerd.

C Uit de randgebieden was er een melding van juli en een van begin augustus.

Torenvalk

D Een tuin in de Horstermeer kreeg in deze periode een eenmalig bezoek van deze soort.

Houtsnip

A Een Houtsnip in je tuin is altijd een toevallige gast. In Muiden bevond zich eind januari een Houtsnip in een tuin. Tijdens koudeinvallen pleegt deze soort zich massaal te verplaatsen (vorstrushes) en komt daarbij op de meest vreemde plaatsen tot midden in steden terecht. Er vallen in zo'n periode ook nogal eens wat raamslachtoffers.

Zilvermeeuw

A Er is maar een tuin waar deze soort werd gezien en wel in Muiden. De tuin ligt vlak bij het IJmeer en er wordt het hele jaar door gevoerd. Af en toe werden daar 1-2 exemplaren gezien.

D Vrij regelmatig bezochten 2-3 exemplaren de hierboven vermelde voerplek.

Stormmeeuw

A Van deze soort kwamen geregeld 2-3 exemplaren op bovengenoemde voerplek.

D In de herfst was dit ook het geval. In Hilversum-noord werd door een exemplaar een eenmalig bezoek gebracht.

Kokmeeuw

A De Kokmeeuw bleek niet zo'n frekwente tuinbezoeker te zijn als werd verwacht. Nog niet de helft van het aantal gecontroleerde tuinen kreeg bezoek. Als echte opportunist zwerft de soort door stads- en dorpswijken; villawijken zijn veel minder in trek. Bovendien zijn de bezoeken meestal van korte duur en hangen nauw samen met het verstrekken van brood en andere etensresten. De waargenomen aantallen varieerden tussen de 1-5 exemplaren. In tuinen waar regelmatig met brood werd gevoerd, die bovendien groot genoeg waren om grotere aantallen te herbergen en goede aan- en afvliegmogelijkheden hadden, liepen de aantallen soms op tot 30 exemplaren.

B Op twee plaatsen, namelijk in Muiden en in Huizen, waar nog werd gevoerd, bleef de soort de tuinen bezoeken. Op de eerste plaats waren dat maximaal acht exemplaren en op de tweede plaats vier exemplaren.

C Vanaf half augustus nam het aantal in Muiden weer toe. In Huizen bleven ze tot half juli nog bezoeken brengen, bleven twee maanden weg en kwamen weer begin september terug.

D In deze periode werden in maar 30% van de tuinen en dan nog vaak incidenteel Kokmeeuwen gezien. De tuinen die wel regelmatig werden bezocht waren die van Muiden en Huizen en er werden daar maximaal 20 exemplaren tegelijk gezien. De aanwezigheid van een vaste voerplek leidt ertoe dat daar regelmatig Kokmeeuwen worden gezien.

Holenduif

A Een villatuin aan de westzijde van Bussum kreeg regelmatig bezoek van een exemplaar en in Hilversum-noord hield zich twee weken lang een exemplaar op.

Houtduif

A Bijna 70% van de tuinen kreeg bezoek van Houtduiven en de helft daarvan zelfs zeer regelmatig. In de andere gevallen waren het over het algemene incidentele bezoeken. Wanneer de wijk waarin de tuin ligt grenst aan gebieden met veel broedgelegenheid voor deze soort, werden er meer Houtduiven waargenomen, dan in wijken waar dit niet zo was. Soms waren acht exemplaren tegelijk aanwezig.

In wijken waar de soort verspreid broedend aanwezig is, werden maximaal 1-2 exemplaren per waarneming gezien en soms 3-4 exemplaren.

B In deze periode nam het aantal bezoeken tegen de verwachting in niet af. De helft van de tuinen werd regelmatig bezocht en een kwart incidenteel tot vrij regelmatig. De aantallen per waarneming liepen uiteen van 1-6 exemplaren. De aanwezigheid van water leek daarbij van belang te zijn.

C Het aantal bezochte tuinen lag ongeveer gelijk aan dat van de lente. In 75% werden Houtduiven gesignaleerd, waarvan in de helft regelmatig. Dit frekwente bezoek kwam meestal voor rekening van

1-2 exemplaren.

D Het tuinbezoek liep terug tot 50%. Acht tuinen waren nog regelmatig in trek en drie incidenteel.

Turkse tortel

A In iets meer dan de helft van de tuinen werden Turkse tortels gezien. De keren waarbij zij gesignaleerd werden, liepen uiteen van eenmalig tot enkele weken achtereen en soms onregelmatig.

Toch waren er ook tuinen die de hele periode werden bezocht. Voeren bleek daarbij een voorname faktor. De aantallen op die plaatsen bleken ook groter; van 2-6 exemplaren tegelijk. In alle andere tuinen werden vrijwel steeds twee exemplaren tegelijk gezien. Dit zullen paartjes zijn geweest, want Turkse tortelparen blijven het hele jaar door bij elkaar.

B Het aantal bezochte tuinen bleef ongeveer gelijk aan dat van de winter. Meestal waren het nu een of twee exemplaren (broedseizoen) en af en toe 3-4 exemplaren later in de tijd.

C Ook nu veranderde er niet veel, al was het aantal waarnemingen iets minder. Tuinen vlak bij broedplaatsen kregen regelmatig bezoek en de andere vrij regelmatig. De aantallen schommelden tussen twee en vijf exemplaren per bezoek en duiden op paren met jongen.

D Het totaalbeeld veranderde weinig. Zes tuinen (28%) kregen regelmatig bezoek van 1-4 exemplaren. Een tuin in Breukelen werd voortdurend door 4-11 exemplaren bezocht. Drie tuinen waren vrij regelmatig in trek en drie incidenteel.

Bosuil

D Een Bosuil gaf eind september eenmalig acte de presence in een tuin in Breukelen en begin november was er ook een melding uit een villatuin in Hilversum-noordwest.

Gierzwaluw

B Van deze soort is heel moeilijk een beeld te schetsen. Er waren maar weinig formulieren waarop hij werd vermeld. Vanaf half mei werd als maximum 30 exemplaren opgegeven. Het niet voorkomen van de soort houdt verband met de interpretatie. Als de soort onder het dak van de woning waarbij de tuin aansluit broedt, is geen twijfel mogelijk. Ook niet als hij laag tussen de tuin doorvliegt. Wat te doen als een Gierzwaluw hoog vliegt en welke hoogte geldt dan nog wel voor de tuin? Met al deze onzekerheden is het beter de soort niet te laten meedoen bij het tuinvogelonderzoek.

C Twee meldingen werden doorgegeven van groepen van enkele tientallen exemplaren. De laatste melding dateerde van eind september; een late waarneming voor de soort.

Grote bonte specht

A In nog geen kwart van de tuinen hielden zich Grote bonte spechten op. Rond al deze tuinen waren op niet al te grote afstand gebieden waarin deze soort broedt. De mate van bezoek wisselde. Twee tuinen werden vrijwel voortdurend bezocht, de rest ongeregeld tot vrij regelmatig. De aantallen per waarneming hadden meestal betrekking op een exemplaar. Af en toe werden twee exemplaren genoteerd. De aanwezigheid van hangend voer als pindasnoeren en vetbollen had een aantrekkende werking.

B Met twee incidentele waarnemingen gaf deze soort in de lente nog acte de presence.

C Drie tuinen meldden het voorkomen van Grote bonte spechten. In twee daarvan zaten zij vrij regelmatig in een derde ging het om een incidentele waarneming.

D Er was maar een tuin waarin de soort regelmatig voorkwam en deze tuin lag in Hilversum-noord. In drie tuinen zag men de Grote bonte specht af en toe.

Boerenzwaluw

B Door slechts twee waarnemers, woonachtig in het buitengebied werd deze soort opgegeven. In verband met de moeilijke interpretatie wordt de Boerenzwaluw in het vervolg bij het tuinvogelonderzoek niet meer meegenomen.

C Voor deze periode kwamen alleen gegevens uit het buitengebied binnen.

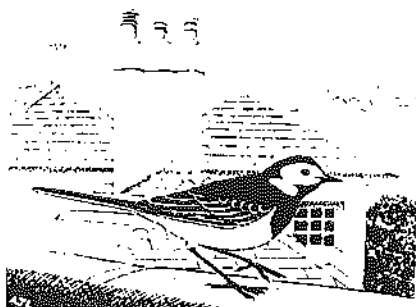
Huiszwaluw

C Alleen uit de polder Horstermeer kwamen gegevens binnen van deze soort. Net als de vorige soort wordt de Huiszwaluw voortaan niet meer bij het onderzoek betrokken.

Witte kwikstaart

C Dat de Witte kwikstaart geen echte tuinvogel is komt uit het geringe aantal meldingen naar voren (3). In een van de tuinen was de soort regelmatig aanwezig, in de andere incidenteel. De tuinen liggen in het Vechtplassengebied.

D In de laatste week van november werd in een tuin in de Horstermeerpolder nog een exemplaar gesignaleerd.

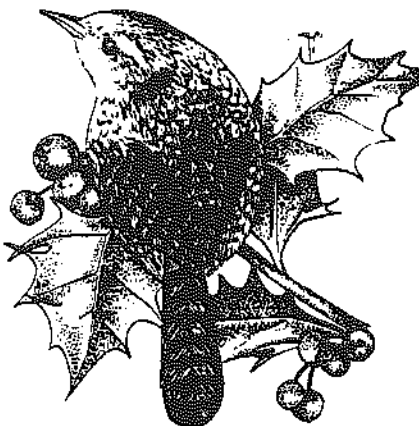
Winterkoning

A Als scharrelaar tussen de begroeiing en daarbij onopvallend door zijn gedrag is de Winterkoning een soort die snel aan de aandacht ontsnapt. De tuinvogelwaarnemers hadden Klein Jantje echter goed in de smiezen. In 75% van de tuinen werd hij gezien ! De frekwentie waarmee de soort werd waargenomen liep nogal uiteen. Van echte regelmaat leek geen sprake te zijn, al zal de trefkans hier zeker mee samenhangen. Er was een zeer klein aantal tuinen, waarin de soort soms weken achtereen werd gezien. In een aantal andere zeer onregelmatig met opeens een wekenlang achtereen durend verblijf en een aantal met eenmalige waarnemingen. De meeste waarnemingen hadden betrekking op een exemplaar. Heel af en toe werden twee exemplaren tegelijk gezien. Dit geldt ook voor de andere seizoenen.

B Het aantal waarnemingen liep terug tot een derde van het aantal tuinen en er was nu maar een waarneming van twee exemplaren. Het merendeel van de tuinvogels was eind april verdwenen; een enkeling werd nog tot half mei gesignaleerd. Een Winterkoning die in een tuin vanaf eind april "zoek" was geweest, dook daar half juni nog een keer op, als we tenminste aannemen dat het om hetzelfde exemplaar ging.

C In een kwart van de tuinen werden incidenteel nog waarnemingen van Winterkoningen gedaan.

D Bijna de helft van de tuinen kreeg regelmatig bezoek van Winterkoningen. Verder waren er nog zes incidentele waarnemingen en een tuin waarin de soort verspreid over het seizoen enkele keren opdook.

Heggemus

A In 75% van de tuinen werd de Heggemus wekelijks waargenomen en in 20% nooit. Een van de tuinen waarbij dit het geval was, ligt in de Horstermeer. Mogelijk ligt dit landelijk gebied te veel geïsoleerd voor de overwinterende exemplaren van deze soort en is de tuin ook niet geschikt voor Heggemussen. Er waren ook tuinen, waarin de soort pas voor het eerst van half februari tot begin maart werd opgemerkt. Heggemussen beginnen vroeg in het jaar met territoriumvorming, zodat dit soort meldingen met de terugkeer van broedvogels te maken kan hebben. Per waarneming werd overwegend een exemplaar gezien en maar zelden twee. Er waren ook uitzonderingen met 3-4 exemplaren, maar deze hadden betrekking op situaties waarbij werd gevoerd.

B Bijna 60% van de tuinen kreeg nog bezoek, al was de regelmaat minder dan in de winter. Er waren ook enkele tuinen waaruit de soort voor enige tijd verdween. Tegelijkertijd waren er ook opgaven, waaruit bleek dat paren met jongen in de tuin aanwezig waren.

C In twee tuinen bleef de soort het hele seizoen aanwezig. Weliswaar werd de Heggemus in de helft van het aantal tuinen waargenomen, maar het ging hierbij om incidentele waarnemingen. Na eind juni werd praktisch geen exemplaar meer gezien, waarna vanaf eind augustus de eersten weer in de tuinen begonnen terug te keren.

D Ruim 75% van de tuinen was in het bezit van overwinterende Heggemussen, meestal 1-2 en soms zoals in villatuinen 3-4. Uit de gegevens valt op te maken, dat eind oktober nog enkele tuinen werden bezet. Het is niet duidelijk of dit Heggemussen zijn die vanuit hun broedgebieden naar de bebouwde kommen trekken of exemplaren die uit het buitenland afkomstig zijn.

Zanglijster

A De Zanglijster is een sporadische wintertuinbezoeker. Op plaatsen waar hij werd waargenomen, was het een enkele uitzondering daargelaten incidenteel. Hij werd slechts in zes tuinen gesignaleerd. Deze tuinen lagen in een villawijk of in de omgeving van een landgoed.

B Het aantal tuinen waar de soort werd waargenomen liep terug tot vier en de bezoeken waren incidenteel. Daarbij moet worden vermeld dat alle waarnemingen aan het begin van het broedseizoen plaatsvonden.

D Drie tuinen kregen allen een eenmalig bezoek.

Koperwiek

A Van Koperwieken is bekend dat zij evenals Kramsvogels bij koudeinvallen massaal de bebouwing binnentrekken en er dan de Vuurdoorns plunderen. Door het ontbreken van een dergelijk verschijnsel was het aantal waarnemingen gering. Er waren drie eenmalige meldingen van een exemplaar en een melding van 10 exemplaren.

D Een tuin kreeg een eenmalig bezoek van de soort, maar een villatuin in Hiversum-zuid genoot vanaf half oktober grote belangstelling van Koperwieken. Er waren daar regelmatig 4-6 exemplaren te zien en in december een keer 12 exemplaren tegelijk. Een tuin in Maartensdijk kreeg begin december nog bezoek van een exemplaar.

Kramsvogel

Wat bij de Koperwiek is beschreven geldt eveneens voor de Kramsvogel. Er werd in het hele onderzoeksgebied slechts een waarneming gedaan en dat was in Baarn, waar de soort in de laatste week van januari in een tuin werd gesignaleerd.

Merel

A In de winter werden in elke tuin wekelijks Merels gezien. Soms waren dat er 5-7 tegelijk. Getallen met 15-20 exemplaren die werden doorgegeven bleken op weektotalen te berusten.

B In de status van de soort veranderde niets. Elke tuin bevatte Merels. Vrijwel alle inzenders gaven wekelijks twee exemplaren (paren) op. Wanneer de aantallen groter waren ging dit kennelijk om paren met jongen.

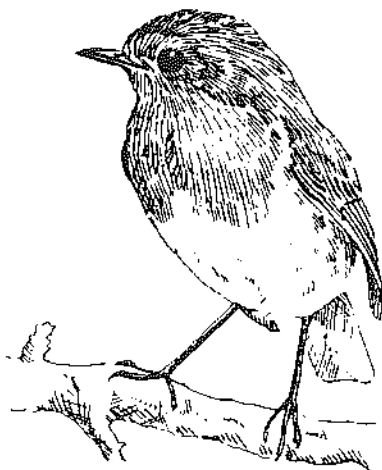
C De Merel bleef in alle waarnemingsperiodes in alle tuinen aanwezig. Deze periode liepen de aantallen nogal uit elkaar. Er waren tuinen bij, waarin nooit meer dan een of twee exemplaren werden gezien, maar er waren er ook waarin er meer dan vorige keren met 3-4 exemplaren werden gezien. Verder waren er ook tuinen met tien exemplaren. De grotere aantallen kunnen veroorzaakt zijn door een of meer families met hun jongen.

D Aan de hierboven geschetste situaties veranderde weinig. De aantallen normaliseerden zich tot gemiddeld twee Merels per tuin. Toch waren er nog steeds tuinen waarin 4-6 exemplaren per keer heel normaal waren.

Gekraagde roodstaart

C Vanaf begin tot half juli was een exemplaar voortdurend in een tuin aanwezig.

Een Gekraagde roodstaart hield zich van begin tot half september in een tuin op.

Roodborst

A Op een na werden in alle tuinen Roodborsten aangetroffen. De trefkans op een Roodborst is in het winterseizoen onregelmatig. In een aantal tuinen werd hij dan weer wel en dan weer niet gesignaleerd. Voor andere tuinen gold weer, dat de soort daar wekelijks met een exemplaar aanwezig was. In uitzonderlijke gevallen waren dat er twee. Van de Roodborst is bekend dat hij een winterterritorium bezet waar hij gedurende dat seizoen verblijft. Gevallen van 3-6 Roodborsten werden ook opgegeven, maar het gelijktijdig optreden van zoveel exemplaren tegelijk is erg onwaarschijnlijk, tenzij er een aantal territoria in zo'n tuin aan elkaar grenzen.

B Het aantal tuinen waarin de Roodborst zich nog bevond, was teruggelopen tot de helft en daarin waren zij nog tot half april te vinden. Daarna verdwenen er tot half mei nog enkele. De eerste categorie was waarschijnlijk het restant van de wintergasten dat nog wegtek. Of de tweede groep daar ook nog toe behoorde was niet na te gaan. Het groepje dat overbleef (in vijf tuinen) moet waarschijnlijk tot de broedvogels van de tuin of de omgeving daarvan worden gerekend.

C Zoals te verwachten was waren er maar weinig Roodborsten meer aanwezig. In vier tuinen werd de soort incidenteel gesignaleerd en in twee tuinen regelmatig. Er werden in deze periode nooit meer dan drie exemplaren tegelijk gezien.

D 80% van de tuinen had deze periode bezoek van Roodborsten. De overige tuinen af en toe en het was opvallend, dat dit juist de tuinen binnen "nieuwbouwwijken" als Kerkelanden en Hilversumse Meent waren. Mogelijk zijn deze wijken secundaire winterbiotopen die pas in aanmerking komen als de optimale biotopen bezet zijn geraakt. De aankomst van de soort in het winterterritorium was goed te volgen. Eind september waren 40% van de tuinen bezet. Het beeld wordt enigszins vertekend door een klein aantal tuinen waar de hele zomer ook al Roodborsten zaten. Daarna kwamen nog steeds Roodborsten aan. Van begin tot half oktober raakten nog eens 11% van de tuinen bezet. Er was een tuin waar de soort pas eind oktober arriveerde.

Zwartkop

B Vanaf half april hield zich in een tuin voortdurend een Zwartkop op. Vermoedelijk was de soort daar broedvogel.

C In een tuin hield zich tot eind juli vrij regelmatig een exemplaar op.

D Eind november werden in een tuin in Hilversum-noord nog twee exemplaren gezien.

Tuinfluitier

C Hiervan werd een waarneming bekend uit half juni en een uit eind juli.

Grasmus

C Een doortrekkende Grasmus hield zich half mei even in een tuin in Blaricum op.

Braamsluiper

B Vanaf half juni was een exemplaar aanwezig in een tuin in Baarn. In een tuin in Blaricum verscheen een exemplaar onregelmatig. De soort broedt daar in de aangrenzende groenbeplantingen.

C Vanaf half juli tot eind augustus vertoonde zich regelmatig een exemplaar in een tuin.

Fitis

A De Fitis is een lastige soort om waar te nemen als hij niet zingt. In de laatste periode van maart werden in twee tuinen exemplaren waargenomen.

B Half april was een exemplaar aanwezig in een tuin in Hilversum-noord en in dezelfde periode ook in Blaricum, waar de soort in het aangrenzende openbaar groen broedt.

Tjiftjaf

A Uit drie tuinen kwamen waarnemingen van een waargenomen exemplaar in de laatste periode van maart.

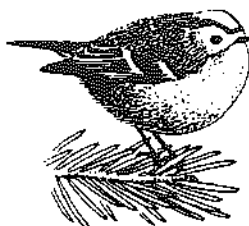
B Vier tuinen gaven waarnemingen op. Drie met incidentele waarnemingen, waarvan twee begin april en een half mei en een tuin met vanaf begin april tot half mei doorlopende waarnemingen. Vermoedelijk was de soort hier broedvogel.

C In vijf tuinen werd de soort opgemerkt en het ging om incidentele waarnemingen van een exemplaar. De laatste waarneming dateert van eind september.

Goudhaantje

A Deze soort werd in maar zes tuinen gesignaleerd. In de meeste daarvan was dat vrij regelmatig tot regelmatig. Het minimum was een exemplaar en het maximum vier.

D Een tuin kreeg geregeld bezoek van enkele Goudhaantjes en dertien andere vrij regelmatig tot incidenteel. Het ging hierbij om groepjes van 2-4 exemplaren.

Vuurgoudhaantje

A In een tuin grenzend aan een bos werd begin januari en begin maart een exemplaar gezien.

D Van half oktober tot begin november hielden zich in een villa-tuin in Hilversum-zuid enkele exemplaren op.

Grauwe vliegenvanger

B Begin mei werd een doortrekker gesignaleerd.

Bonte vliegenvanger

B Ook van deze soort werd begin mei een doortrekker gezien.

Koolmees

A Samen met de Merel valt de Koolmees in de categorie van altijd in de tuinen aanwezige vogels. Het vrijwel overal aanwezige voer in de vorm van pindasnoeren en voerkorfjes zorgt ervoor dat de soort zich binnen een kleine oppervlakte voortdurend van voedsel verzekerd weet. Bovendien zijn zowel de stedelijke als bijna stedelijke gebieden vol gehangen met nestkastjes, zodat de soort ook van slaap- en broedgelegenheid verzekerd is. De aantallen in de tuinen zijn niet hoog. Gevestigde exemplaren of paartjes dulden geen andere Koolmezen in de buurt, waardoor anderen moeten wachten tot zij de kans krijgen om bij de voerplek te komen. De meeste waarnemingen slaan op 1-2 exemplaren; er zijn ook waarnemingen van

6-9 Koolmezen tegelijk en zelfs een van een groep van elf exemplaren. Dit zijn waarschijnlijk groepjes geweest die door de tuinen trokken of exemplaren die zich in de tuinen ophielden tot zij de kans kregen om bij het voer te komen.

B Nog steeds werden in alle tuinen Koolmezen gezien, nu vrijwel altijd 1-2 exemplaren. Het zijn de gevestigde paren. Een waarnemer gaf als maximum 13 exemplaren op. Vermoedelijk heeft deze waarneming betrekking op een paar met jongen.

C Op enkele uitzonderingen na bleven de Koolmezen in alle tuinen aanwezig. De aantallen varieerden van 1-7 exemplaren.

D In deze periode werden in alle tuinen weer Koolmezen gezien. Meestal waren dat er een of twee tegelijk, maar soms waren er ook wel eens vijf aanwezig.

Pimpelmees

A De Pimpelmees was een wekelijkse wintergast in het merendeel van de tuinen. Het overgrote deel had betrekking op 1-2 exemplaren, maar er werden ook wel groepjes van 4-6 exemplaren gezien.

B De soort werd nog steeds in vrijwel alle tuinen gezien. De waarnemingen vallen in drie groepen te onderscheiden. Een serie waarnemingen, waarbij ongeregeld 1-2 exemplaren werden gezien en er kennelijk geen bezette nestkast was. Verder een serie van wekelijkse waarnemingen die tot eind april/begin mei liep en een serie van waarnemingen die zich het hele seizoen voortzette.

C Hoewel de Pimpelmezen in de tuinen bleven komen was het merendeel van de waarnemingen incidenteel. Er waren maar enkele tuinen, waar de soort vrij regelmatig tot regelmatig bleef komen. Uit de gegevens valt op te maken, dat het hier dan om rondzwervende groepjes ging, vermoedelijk ouderparen met jongen.

D Aan het begin van deze periode begonnen de Pimpelmezen de tuinen al weer te bezetten, waarbij opviel, dat de regelmatige bezoekers pas weer vanaf begin oktober aanwezig waren. Er waren maar enkele tuinen, waarin de soort af en toe verscheen; in de overige was dat vrij regelmatig tot regelmatig.

Kuifmees

A Ondanks het feit dat Kuifmezen zich vrijwel altijd in naaldbossen blijven ophouden, waren er drie villatuinen, waarin de soort vrij regelmatig tot regelmatig werd gesignaleerd.

D Ook in dit seizoen werd de soort weer in drie villatuinen gezien, al was het nu dan af en toe. Een opvallende waarneming is die in een tuin in een villa-achtige wijk, vrijwel tegen het centrum van Hilversum aan.

Zwarte mees

A Deze soort werd in nog geen kwart van de tuinen waargenomen. Dat is ook niet zo vreemd, want de Zwarte mees is erg aan naaldhout gebonden en alleen in invasiejaren en in de trektijd kan men hem elders aantreffen. De waarnemingsplaatsen lagen alle in de nabijheid van naaldbossen. Een tuin aan de Staringlaan in Hilversum nam net als bij de Kuifmees een geïsoleerde positie in. Gemeten over het seizoen liep de verblijftijd uiteen. In de helft van de tuinen werd de Zwarte mees gedurende een waarnemingsperiode gesignaleerd en in de andere helft was dat weken achtereen.

B Er was maar een tuin waaruit nog Zwarte mezen werden gemeld. De soort hield zich daar wekelijks op. Deze tuin grenst aan een bosgebied.

D De soort liet het bijna afweten, want er was slechts een tuin, waar een keer een exemplaar werd gezien.

Glanskop

A Uit drie tuinen kwamen meldingen binnen van Glanskoppen, waarvan een met twee exemplaren. Die van tuinen in de Kerkelanden (Hilversum) en van Hilversum-noord hadden betrekking op rondzwerfende exemplaren en waren eenmalig. In Kortenhoef werd de soort regelmatig gezien. Op korte afstand van die tuin liggen de oude bossen van de 's-Gravelandse landgoederen, waar de soort broedt.

B Eind maart werden in een villatuin nog twee exemplaren gezien en in eenzelfde tuin in april regelmatig hetzelfde aantal. In een andere villatuin waren vanaf half juni regelmatig twee exemplaren aanwezig.

D Twee villatuinen werden vrij regelmatig door een of twee exemplaren bezocht.

Matkop

D In een tuin in de Kerkelanden werden in november twee exemplaren gemeld.

Staartmees

A In nog niet de helft van de tuinen werden Staartmezen gezien. Groepjes van 1-2 exemplaren waren regelmaat; soms werden er zes exemplaren tegelijk gezien.

B In twee tuinen verschenen onregelmatig groepjes van 2-3 exemplaren.

C Uit vier tuinen werden groepjes Staartmezen gemeld. Het ging om incidentele waarnemingen, die verspreid over het seizoen lagen. De grootste groep was 7 exemplaren.

D Zeven tuinen kregen te maken met zwerfende groepjes, waarvan de grootste groep uit tien exemplaren bestond.

Boomklever

A Vijf tuinen kregen bezoek van deze soort, die er om bekend staat, dat hij zich nooit ver van zijn broedgebied verwijderd. Alle tuinen lagen dan ook dicht bij een broedgebied en er werden voortdurende bezoeken door een of twee exemplaren gebracht. Een wat afwijkende plaats was de Comeniushof in de Kerkelanden in Hilversum, die een keer door een Boomklever werd bezocht.

De landgoederen op circa een kilometer daar vandaan zijn de dichtstbijzijnde broedplaats.

B Er waren maar drie waarnemingen. Een ervan vrijwel het hele seizoen door, wat erop duidt, dat er en broedgeval in de tuin of in de onmiddellijke omgeving was. In de andere twee tuinen bleef de soort tot eind april en verscheen daarna weer vanaf begin juni, terwijl de Boomklever in de andere tuin nog tot de derde week van april werd gesignaleerd.

C Er was een incidentele melding uit de laatste week van september.

D Twee tuinen kregen deze hele periode voortdurend bezoek van 1-2 exemplaren en twee tuinen kregen een incidenteel bezoek.

Boomkruiper

A Boomkruipers staan er nu niet direkt om bekend dat ze opvallen. Hoge bomen in de tuin werken aantrekkelijk. Met vijf tuinen, waarin de soort werd gezien mogen we van een goed resultaat spreken. In drie ervan (villatuinen) was dat vrij regelmatig tot regelmatig het geval; steeds ging het om een exemplaar.

B Er was nog maar een tuin waarin de soort werd gezien. Het betrof hier een waarneming van twee exemplaren tegen eind maart.

C In het Vechtplassegebied (Breukelen) werd eind augustus in een tuin een exemplaar gezien.

Groenling

A In een kwart van de gecontroleerde tuinen werd gedurende de hele winter geen enkele Groenling gezien; in de overige wel. Deze tuinen werden vrij onregelmatig bezocht. Soms waren de Groenlingen daar weken achtereen aanwezig en bleven vervolgens enige tijd weg. Een uitzondering was een tuin in Hilversum-oost tegen een bos aan. Daar werden de hele periode Groenlingen gezien met als maximum 8 exemplaren.

B In de helft van de tuinen werden nog Groenlingen gesignaleerd. Op twee na was dit tot eind april het geval en dan altijd 1-2 exemplaren. De twee overgebleven tuinen kregen regelmatig bezoek, soms van maximaal 4 exemplaren.

C Uit drie tuinen kwamen incidentele waarnemingen binnen.

D In nog niet de helft van de tuinen werden Groenlingen gezien. Waar dit wel gebeurde, geschiedde dit onregelmatig of incidenteel, waarbij als regel 1-2 en soms 3-4 exemplaren tegelijk werden gesignaleerd.

Putter

A Af en toe werd in een tuin in de Hilversumse Meent een exemplaar gezien.

B Eind april hield zich in een tuin in de Horstermeer een exemplaar op. De soort is broedvogel in de polder.

D In een tuin in een nieuwbouwwijk in Huizen werd begin november een exemplaar gezien.

Sijs

A Uit de tuinwaarnemingen blijkt, dat dit jaar geen sijzenjaar was. Uit zes tuinen kwamen waarnemingen binnen. Bij drie ervan betrof het eenmalige waarnemingen. In de overige tuinen bleven de Sijzen enige weken achtereen langs komen. Het maximum aantal was vijf.

B In drie tuinen werden nog Sijzen gezien, waarvan de laatste rond half april.

D Vanaf half oktober werden opeens enkele bezoeken van Sijzen gemeld. Deze groepjes van maximaal 13 exemplaren bleven soms enkele weken hangen.

Grote barmsijs

A Toevalstreffers zijn er altijd. Een ervan was de waarneming van een exemplaar in een tuin in januari in een villatuin in Baarn.

Goudvink

A In deze periode was de soort een incidentele gast. In januari werden in twee tuinen af en toe een of twee exemplaren gezien.

Vink

A In zes tuinen waren de hele winter Vinken aanwezig en in vier tuinen was de soort het grootste deel van het seizoen te vinden. In nog geen 40% van de tuinen verbleven minder dan de helft van de periode Vinken en in twee tuinen was de soort incidenteel aanwezig. Het merendeel van de waarnemingen had betrekking op 1-2 exemplaren. Het maximale aantal was 9 exemplaren, op een plaats waar op de grond werd gevoerd.

B Vier tuinen kregen nog regelmatig bezoek van Vinken. In elf tuinen was de soort nog in het begin van de lente te zien, maar na 12 april waren ook hier de Vinken verdwenen.

C Er waren twee incidentele waarnemingen, beide van begin juli van een exemplaar.

D Iets minder dan de helft van de tuinen werd weer frekvent bezocht. Vanaf eind oktober arriveerden in enkele tuinen nog enkele exemplaren, die daar bleven hangen. Vrij veel andere tuinen werden incidenteel bezocht. Kennelijk was het voedselaanbod elders nog voldoende groot. De aantallen bleven meestal beperkt tot een of twee exemplaren. Een enkele keer werden zes exemplaren genoteerd.

Keep

D Er zijn maar enkele waarnemingen van deze soort en wel van eind oktober, toen in de Kerkelanden in een tuin af en toe 1-2 exemplaren werden gezien.

Huismus

A In bijna de helft van het aantal gecontroleerde tuinen werden wekelijks Huismussen gezien. Bij ongeveer 30 % van de tuinen was dat lang niet altijd het geval. Nog opmerkelijker is, dat in vijf tuinen nooit Huismussen werden gezien. Vooral Hilversum zette de toon, maar daarbij moet niet uit het oog worden verloren, dat daar tevens een groot deel van de waarnemers woont. Op de aantallen is weinig peil te trekken, want deze worden sterk beïnvloed door voergedrag. Door geregeld te voeren kunnen enkele tientallen exemplaren tegelijk een voerplaats bezoeken. Het maximaal aantal dat tegelijk werd waargenomen was 80 exemplaren in Muiden. Daar werd geregeld gevoerd.

B Bijna driekwart van de inzenders vermeldde de aanwezigheid van de soort voor het hele seizoen. De aantallen lopen sterk uiteen. Op veel lijsten wordt de aanwezigheid van 1-2 exemplaren gemeld en later in het seizoen valt uit en klein deel de aanwezigheid van paren met jongen op te maken. Een ander deel van de waarnemers meldde de geregelde aanwezigheid van 6-16 exemplaren.

C Iets meer dan de helft van de tuinen kreeg nog regelmatig bezoek, soms van hele families tegelijk. Het gemiddelde aantal exemplaren per waarneming bedroeg 14 exemplaren. Dit aantal wordt sterk beïnvloed door enkele tuinen die aan de rand van de bebouwing liggen. Groepen van 20-60 exemplaren kwamen daar voor, terwijl de aantallen in tuinen binnen de bebouwde kommen niet hoger dan van 4-6 exemplaren kwamen. Verder waren er vier tuinen waarin de soort incidenteel werd gesignaleerd.

D Lang niet alle tuinen werden bezocht. De soort ontbrak in enkele

villatuinen, ook al werd daar gevoerd. In tuinen waarin niet wordt gevoerd bleven de Huismussen weg. In 70% van de tuinen was de Huismus regelmatig en nadrukkelijk aanwezig. Daar waren maxima van 10 exemplaren heel gewoon en in een aantal tuinen werden zelfs 25 exemplaren tegelijk gezien. Regelmatig voeren schroefde de aantallen op. De aantallen in de tuinen buiten het Gooi waren hoog. In Breukelen was het maximum 45 exemplaren en in Muiden 60 exemplaren.

Ringmus

A Drie tuinen werden door Ringmussen bezocht. Een eenmalig bezoek aan een tuin aan de rand van Baarn, in januari en februari geregeld 1-2 exemplaren in Kortenhoeve en regelmatig in Muiden. De waarnemingsplaatsen hebben gemeen dat zij aan de randen van open gebieden liggen.

B In de eerste week van april en half juni werden in twee tuinen waarnemingen van een exemplaar gedaan.

C In twee tuinen in het Vechtplassengebied hielden zich voortdurend een of twee exemplaren op. De soort komt daar in de omgeving als broedvogel voor.

D Een tuin in de Horstermeer (Nederhorst den Berg) was enkele weken achtereen in trek en hetzelfde geldt voor een tuin in Muiden.

Spreeuw

A Evenals de Huismus reageert de Spreeuw sterk op de aanwezigheid van voer. Het is een echte zwerver die de wijken afspeurt op zoek naar etensresten. Wordt er niet gevoerd, dan blijft de Spreeuw weg.

In enkele tuinen nam het aantal plotseling toe, zonder dat daar ogenschijnlijk aanleiding toe was. De wekelijkse aantallen zijn moeilijk te interpreteren, omdat niet bekend werd of de hoeveelheid voedsel die werd aangeboden sterk verschilde. Er waren tuinen, waarin weken achtereen kleine aantallen voorkwamen, waarna deze plotseling sterk stegen. Zo was er een tuin in Hilversum waar het aantal tussen de nul en 23 exemplaren schommelde. In de reeds eerder genoemde tuin in Muiden liepen de aantallen uiteen van 2-70 exemplaren.

B Tachtig procent van de tuinen kreeg nog steeds bezoek. Een groot aantal van de waargenomen Spreeuwen zal tot de broedvogels van de omgeving behoren.

C Ook in deze periode bleef het overgrote deel van de tuinen bezoek van Spreeuwen houden, al liep de frequentie sterk uiteen. Bijna een derde deel van de tuinen had incidentele bezoekers, een ander derde deel kreeg regelmatig exemplaren en vier tuinen vrij regelmatig. Bij een aantal tuinen viel op, dat na een lange afwezigheid de Spreeuwen begin september opeens weer verschenen. Het aanbieden van, of de natuurlijke aanwezigheid van voedsel kan hiermee te maken hebben. Zo verscheen er in een tuin in een Blauwspaar een groep van tien exemplaren, die daarin insecten gingen zoeken en toen plotseling weer verdween. De tuinen waarin geregeld Spreeuwen werden gezien bevatten altijd vrij veel exemplaren, uiteenlopend van 4-12 tegelijk. Vooral vanaf begin september werden die aantallen groter. In die periode ging het om 8-15 exemplaren en in uitzonderingsgevallen zelfs om 75 exemplaren. Bij die grote aantallen gaven de tuinen in het Vechtplassengebied, grenzend aan open gebieden de toon aan.

D Bijna 80% van de tuinen werd bezocht. De villatuinen vielen vaak buiten de boot, ook al werd er gevoerd, maar dit kan van de aard van het voedsel afhangen. Vanaf eind september/begin oktober werden grote aantallen vastgesteld in een tuin in Hilversum-noord, waar 80 exemplaren verschenen. Een tuin in Kortenhoeve kreeg

in dezelfde periode ook bezoek van een dergelijk aantal. In de overige tuinen werden in de herfstperiode aantallen tot 25 exemplaren gezien.

Zwarte kraai

A Het aantal waarnemingen van deze soort bleef beperkt. De soort is veel minder een tuinvogel dan de Kauw. In een kwart van de tuinen werd hij waargenomen, waarvan in de ene helft eenmalig en in de andere regelmatig. Het ging hierbij om 1-2 exemplaren en incidenteel om 3 exemplaren. Vrijwel alle waarnemingsplaatsen lagen aan de rand van de bebouwing.

B Zes tuinen bleven in de belangstelling staan, waarvan er vier incidenteel werden bezocht. Een tuin die regelmatig bezocht werd, ligt in een polder en een andere, waaraan ook voortdurend bezoken werden gebracht ligt aan de rand van een bos.

C Van de vier tuinen die bezoek bleven krijgen, gebeurde dat in twee regelmatig; de tuinen waren dezelfde, waarin ook in de winter Zwarte kraaien waren waargenomen.

D Dezelfde tuinen werden nu onregelmatig bezocht.

Roek

A Met een kolonie in de omgeving is er altijd een kans dat Roeken een bezoek brengen, zoals in Muiden het geval was, waar twee weken achtereen Roeken een voerplaats bezochten.

Kauw

A In bijna alle tuinen werden in de winter wel Kauwen waargenomen. De frekwentie van de bezoeken hing nauw samen met het al dan niet voeren. Er was een groep tuinen -bijna een derde van het totaal- die de hele winter door als het ware een standpopulatie van Kauwen had. In de rest van de tuinen verschenen af en toe exemplaren, mits er gevoerd werd. Sporadisch was er bezoek van een exemplaar. Groepen van 2-4 of wat meer hadden de overhand. In twee tuinen waren regelmatig 6-14 en een groep van 4-12 exemplaren te zien.

B De bezoeken bleven zich in de lente in vrijwel alle tuinen voortzetten.

In een kwart van de tuinen waren die bezoeken incidenteel, maar vonden wel paarsgewijs plaats. Toch bleven er nog tuinen waar soms dertien exemplaren tegelijk werden gezien.

C In de helft van de tuinen werd de soort regelmatig tot vrij regelmatig gezien. De grootte van de groepen wisselde, maar groepen van 6 exemplaren waren veel aanwezig.

D In deze periode werd 80% van de tuinen alweer bezocht en de regelmatigheid daarvan nam toe. Eenmaal vielen in een tuin, waarin maar af en toe wat Kauwen kwamen 20 exemplaren tegelijk in.

Ekster

A Bijna geen tuin was in de winter eksterloos. Of en hoe vaak tuinen worden bezocht en door welke aantallen hangt samen met de ligging t.o.v. nestelplaatsen. Een open ruim gebouwde wijk met hoge bomen aan de rand van een open gebied lijkt meer bezocht te worden dan een oudere wijk, waarbij dit niet het geval is. Het aantal dat tegelijkertijd werd gesignaleerd, was overwegend 1-2 al kwamen ook aantallen van 2-5 exemplaren voor. Een geïsoleerd in de polder liggende tuin werd slechts een keer bezocht.

B De helft van de tuinen kreeg aan het begin van het seizoen groepjes van 1-2 exemplaren op bezoek en later af en toe 5 exemplaren. Twee tuinen werden vrij regelmatig bezocht en zes tuinen incidenteel.

C Groepjes Eksters van 3 tot 5 exemplaren zwierven door de tuinen rond. In bijna driekwart van de tuinen werden wel eens Eksters

gezien, waarvan in een deel regelmatig.

D In de helft van de tuinen hielden zich altijd wel Eksters op. Dit waren 1-2 exemplaren. De andere helft had met onregelmatige of incidentele bezoeken te maken.

Vlaamse gaai

A De Vlaamse gaai werd in iets meer dan een derde van de tuinen waargenomen en dan nog vaak maar af en toe. Dit laatste vooral binnen de bebouwde kommen. Villatuinen daarentegen werden gedurende de hele waarnemingsperiode wekelijks bezocht. Het waargenomen aantal was vrijwel altijd een of twee exemplaren. Een uitzondering vormde een tuin met een boom met nog niet afgevallen vruchten. Daarop dook begin februari een groepje van zes Vlaamse gaaien, dat na de consumptie van alle vruchten meteen weer verdween.

B Een kwart van de tuinen meldde vrij regelmatig bezoek van gaaien tot het begin van het broedseizoen. Aan het begin van het broedseizoen is de trefkans van Vlaamse gaaien altijd groot, want dan zwerven groepjes baltsende en roepende exemplaren rond. Uit de waarnemingen komt dit niet naar voren. Er werden wel regelmatig 1-2 exemplaren gemeld en een keer een groep van zes in juni (ouders met jongen?). In de loop van het broedseizoen wordt het steeds moeilijker gaaien te zien te krijgen. Incidenteel werden in drie tuinen exemplaren gezien. Twee tuinen bleven bezoek houden; wellicht was er een broedgeval in de tuin of in de omgeving.

C Het aantal waarnemingen bleef beperkt. In vier tuinen werd de soort incidenteel gezien. Het grootste aantal was vijf exemplaren tegelijk.

D In drie tuinen werd de Vlaamse gaai regelmatig waargenomen. Er waren zes tuinen, waarin incidentele of regelmatige bezoeken werden geconstateerd.

4. Conclusies

Van de 61 aangetroffen soorten kunnen er vijftien tot de soorten worden gerekend die vrijwel het gehele jaar door in tuinen voorkomen (Figuur 1). Onder specifieke omstandigheden -de aanwezigheid van broedgebied in de omgeving- kan de Boomklever daar ook toe worden gerekend. Een kleine groep van zeven soorten kan onder bepaalde omstandigheden vrij geregeld in tuinen worden gezien. Bij een gebied met veel open water, zoals de randmeren, kunnen soorten als Zilvermeeuw en Stormmeeuw tuinen bezoeken, mits er gevoerd wordt. Uit de zwaluwengroep kan geen conclusie worden getrokken. Gier-, Boeren- en Huiszwaluwen die boven tuinen jagen kunnen moeilijk tot de vogels worden gerekend die gebruik maken van tuinen. In feite geldt dit ook voor de Boomvalk. Twee soorten, Grote bonte specht en Staartmees, kwamen ongeregeld in tuinen voor. Blijft over de grootste groep, die van 34 soorten, die incidenteel in tuinen werden gesignaleerd.

Niet alleen de aanwezigheid van dekking in de vorm van struiken en heesters, maar vooral de aanwezigheid van voedsel is voor de meeste vogels die geregeld in tuinen voorkomen van groot belang. Het wegblijven van soorten en het voorkomen van grote aantallen hangt nauw samen met de aard en het aanbod van voedsel.

Figuur 1. Frekwentie van voorkomen van vogelsoorten in tuinen.

Incidenteel voorkomende soorten:

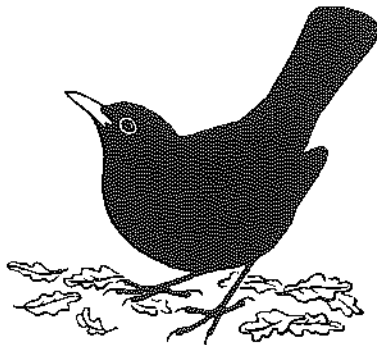
Blaauwe reiger	Braamsluiper
Wilde eend	Fitis
Sperwer	Tjiftjaf
Blaauwe kiekendief	Goudhaantje
Torenvalk	Vuurgoudhaantje
Holenduif	Grauwe vliegenvanger
Houtsnip	Bonte vliegenvanger
Holenduif	Kuifmees
Bosuil	Zwarte mees
Witte kwikstaart	Glanskop
Zanglijster	Matkop
Koperwiek	Putter
Kramsvogel	Sijs
Gekraagde roodstaart	Grote barmsijs
Zwartkop	Goudvink
Tuinfluiter	Keep
Grasmus	Roek

Vrij regelmatig voorkomende soorten:

Kokmeeuw
 Boomkruiper
 Vink
 Vlaamse gaai

Regelmatig voorkomende soorten:

Houtduif	Pimpelmees
Turkse tortel	Boomklever
Winterkoning	Groenling
Heggemus	Huismus
Merel	Spreeuw
Roodborst	Zwarte kraai
Gekraagde roodstaart	Kauw
Koolmees	Ekster

5. Bijlage

TUINVOGELONDERZOEK 1992

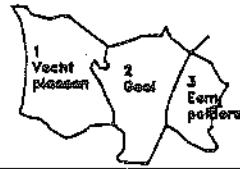
Lees de instructies zorgvuldig alvorens het formulier in te vullen

40 39 38 37 36 35 34 33 32 31 30 29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Vogelwerkgroep
Het Gooi en Omstreken

Tuinvogelonderzoek

Postcode + Nr.:

LIJST VAN WAARGENOMEN VOGELS

Waarnemings
weken

Weeknummer
(Trak een lijn in het vakje onder elke week waarin werd waargenomen).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1. In welk deel van het werkgebied ligt uw tuin?
 1 2 3 4 5 6 7 8

2. Voor welk seizoen geldt deze kaart?
 Herfst Winter Lente Zomer

3. Hoe groot is uw tuin?
 Erg klein Klein Middelgroot Groot

4. Wat voor type gebied is het?
 Dichte bebouwing Open bebouwing Landelijk

5. Staan er bomen?
 Loofbomen (geen fruit) Naaldbomen Fruitbomen

6. Ligt uw tuin aan de rand van:
 Agrarisch gebied Bossen Moerasgebied

7. Zijn er heggen of struiken?

SOORTEN

Trak voor iedere geïsoleerde soort een lijn in het vakje van de betreffende week en vul daarna in dit vakje het maximum aantal van die week in.

	V B												
Merel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pimpelmees	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Roodberst	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hulstmus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spreeuw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Heggenmus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koolmees	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vink	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Groenling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zanglijster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zwarte Mees	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Turkse Tertel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Witte Kwikstaart	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grote Lijster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kokmeeuw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Zijn er bessen of zaden welke door de vogels worden gegeten?

9. Is er een gazon?

10. Is er een vijver?

11. Verschafft u dit seizoen voedsel?
 op de grond voerplant hangend
 Geregeld
 Soms

12. Verschafft u:
 Heidebes(en) Water

Hier vouwen

Winterkoning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kauw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vlaamse Gool	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Goudvink	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koperwiek	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grote Bonte Specht	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Houtduif	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kramsvogel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zwarte Kraai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rietgors	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ringmus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sijl	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Boornklever	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kleine Barmstijl	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kneu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gierzwaluw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Boerenzwaluw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Huiszwaluw	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zwartkop	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grauwe Vliegenvanger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sperwer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Aantal soorten per week

TABEL MET HET BEGYN VAN IEDERE WEEK

Week No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
WINTER	29	5	12	19	26	2	9	16	23	1	8	15	22
	DEC/JANUARI					FEBRUARI				MART			
LENTE	29	5	12	19	26	3	10	17	24	31	7	14	21
	MRT/APRIL					MEI				MEI/JUNI			
ZOMER	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	6	13	20
	JUNI/JULI					AUGUSTUS				AUG/SEPTEMBER			
HERFST	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20
	SEPT/OKTOBER					NOVEMBER				NOV/DECEMBER			

Alle weken beginnen met een zondag en eindigen op zaterdag

	M	T	W	D	V	Z
NIET INVULLEN	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐

MARKEER HET VAK ALLEEN ALS EEN SOORT GEZIEN IS

40 39 38 37 36 35 34 33 32 31 30 29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
 © F.V.M. Veldman '92

INVULLEN VAN HET FORMULIER

Dit formulier wordt optisch gelezen. Let daarom goed op de volgende punten:

- * GEBRUIK EEN ZWARTE PEN OM HET FORMULIER IN TE VULLEN.
- * Vouw het formulier langs de vouwlijn en stuur deze op in de bijgeleverde enveloppe.
- * Vul de postcode én je huisnummer in. Dit nummer blijft specifiek voor uw tuin, zodat we de ontwikkelingen daar in alle seizoenen kunnen volgen.

METHODE VAN INVULLEN:

- * Voor de vragen 1 - 12 (links); de waarnemingsweken (rechtsboven) en de voedselkolom "V" (rechts), alleen een lijntje trekken in het betreffende vakje als het antwoord "Ja" is. Is uw antwoord "Nee", laat deze ruimte dan blank.

Waarnemingsweek Voedselkolom

- * De lijntjes moeten "vet/dik" zijn en tussen de twee zwarte streepjes getrokken worden, het liefst met een liniaal.

-- --

- * Voor het soortendeel en de Broedvogelkolom "B" (rechts): Is de soort in de tuin gezien en nestelt hij daar, dan markeert u het hokje met een lijn én het aantal, zoals in het voorbeeld. Dit gaat het makkelijkst door eerst het aantal in te vullen en vervolgens de streepjes te trekken.

10

16

1

- * Is de soort niet waargenomen, dan het hokje blank laten.
- * In ALLE GEVALLEN BINNEN HET HOKJE BLIJVEN; voor de verwerking is dit zeer belangrijk.

BEANTWOORDING VAN DE VRAGEN:

Vraag 1 Hierin vult u het nummer van het gebied waar u woont, zie plaatje (1, 2 of 3).

Vraag 2 Met het overzichtje van data en seizoenen (linksonder) kunt u invullen voor welk seizoen de waarnemingen gelden. Elk seizoen bestaat uit 13 weken, aangegeven met 1 - 13 in het overzicht. Slechts 1 kaart per seizoen gebruiken!!

Vraag 3 De grootte van de tuin is als volgt vast te stellen:

- erg klein: alleen uitzicht (geen tuin), balkon, voerplaats of voerkorf (hangend).
- klein: tot 100 m² - middelgroot: 100 m² tot 400 m² - groot : > dan 400 m²

Vraag 4 Het tuintype stelt u als volgt vast:

- dichte bebouwing hoge huizendichtheid, gebouwendichtheid, stadscentrum
- open bebouwing gewoonlijk huizen met tuinen
- landelijk Villa-achtige bebouwing met half open omgeving

Voedselkolom "V":

Trek een lijn door het hokje als de soort voedsel eet, DAT DOOR U IS GEVOERD (geen voedsel dat in de tuinen groeit!).

Broedvogelkolom "B":

Geef het aantal paren aan per soort dat in uw tuin nestelde of probeerde dat te doen en trek een lijn door het vakje.

Andere Soorten:

Vermeld andere soorten op de stippeltjes (vul desnoods een apart lijstje in). Tel deze soorten op bij de hoeveelheid soorten die u in die week heeft gezien.

- * Stuur de kaart z.s.m. op nadat het blok van 13 weken is verstreken. Dus voor de HERFST in december, de WINTER in maart, het VOORJAAR in juni en de ZOMER in september.

Naam : Postcode + Huisnr. :

Adres :

Telefoon :

Opmerkingen:

VOUW UW KAART VOORZICHTIG EN STUUR HEM IN BIJGEVOEGDE ENVELOPPE NAAR:

VWG Het Gooi e.o., Tuinvogelonderzoek
Postbus 1028, 1200 BA HILVERSUM
(Bedankt voor uw medewerking!)

